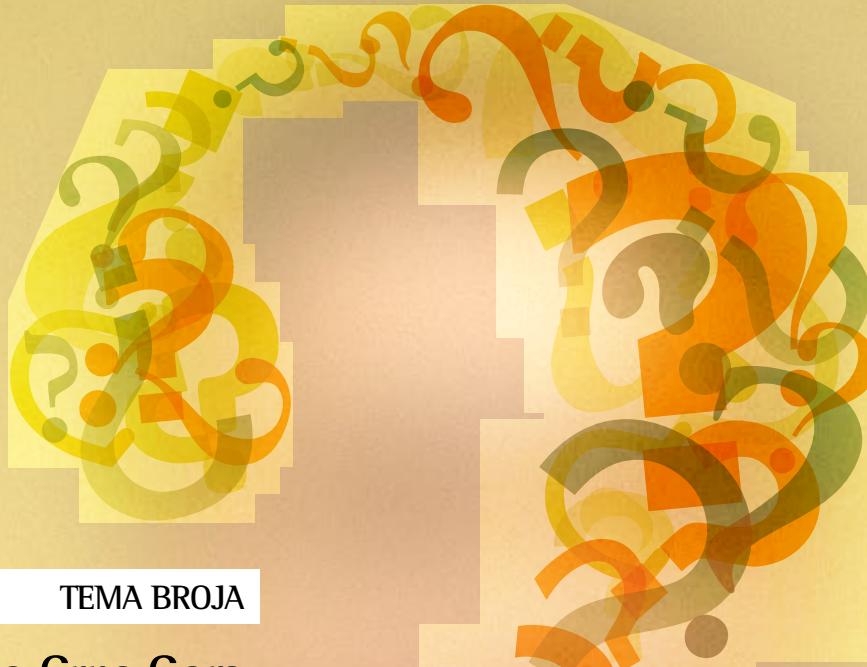

Evropski puls

Elektronski mjesecnik za evropske integracije - broj 69, jun 2011.

TEMA BROJA

Ko će biti kriv ako Crna Gora ostane bez datuma pregovora zbog izbornog zakona

intervju

Bivši crnogorski diplomata i ambasador u Briselu Bojan Šarkić

analiza

Zašto je civilni sektor ponovo "državni neprijatelj"

region

Tajkuni i političari u zagrljaju

Uvodnik: Mentalitet

Vladan Žugić

Evropski komesar za proširenje Štefan File izgleda da još dovoljno ne poznaje balkanski mentalitet. Izjavu da bi EK krajem ove godine mogla preporučiti početak pregovora za Srbiju, Makedoniju i Crnu Goru možda bi njegovi Česi ili neki drugi evropski narod shvatili kao poruku ohrabrenja koja bi ih motivisala da još više rade do početaka oktobra, kada će Brisel saopštiti stav o napretku država regionala. Ovu poruku na Balkanu, prvenstveno vlasti i državne institucije, tumače drugačije. Konkretno, u Crnoj Gori to tumačenje otprilike glasi ovako „evo rekao je File da će nam dati datum pregovora. I da ne ispunimo svih sedam uslova, EU će nam pogledati kroz prste, posebno jer je Srbija isporučila Mladića, pa će i njoj morati da daju kandidatski status, možda i datum pregovora“. Da bi Crna Gora dobila datum pregovora potrebno je da usvoji izborni zakon, promjeni Ustav u dijelu koji se tiče izbora Sudskog savjeta i da pojača napore u borbi protiv korupcije, između ostalog. Ovako stanje stvari ne daju osnovu za optimističku ocjenu, kao što je to uradio File. Ako unutar EU postoji politička saglasnost da se nekim državama da datum pregovora, iako nijesu ispunile domaći zadatci, to je već druga priča. Ipak, evropski komesar bi morao da zna da crnogorske vlasti neće ispuniti ni jednu obavezu u zadatim rokovima, ako znaju da će im Brisel progledati kroz prste. Možda je to samo odlaganje posla za evropske birokrate. Za Crnu Goru to predstavlja odlaganje toliko potrebnih reformi.

Kalendar

11. jun

Poslanici profesionalci / Poslanici svoju funkciju treba da obavljaju profesionalno i ne treba da budu u upravnim odborima i bordu direktora javnih preduzeća, ocijenjeno u Skupštini na okruglom stolu "Konflikt interesa". Takvo rješenje, koje je dio prijedloga izmjena Zakona o konfliktu interesa na kojem Vlada radi nakon što je to zahtijevao Brisel u Mišljenju o Crnoj Gori, podržali su predstavnici svih parlamentarnih partija, iako su se tome ranije protivili poslanici vladajuće koalicije i dijela opozicije.

16. jun

Nema rezultata u borbi protiv korupcije / Crna Gora ostvarila je napredak u borbi protiv organizovanog kriminala, ali nema toliko dobre rezultate kada je korupcija u pitanju, ocijenio ambasador EU u Podgorici Leopold Maurer. On je izrazio nadu da će u sljedećih nekoliko nedelja biti ostvaren napredak u borbi protiv korupcije.

17. jun

Obraćanje: Nema pregovora, bez izbornog zakona / Evropska unija ne može početi pregovore o prisupanju sa Crnom Gorom, ako izborni zakon nije usaglašen sa Ustavom, rekao premijer Mađarske Viktor Orban, nakon susreta sa kolegom Igorom Lukšićem.

18. jun

Pregovori sa više država Balkana / Komesar za proširenje Štefan File najavio je mogućnost da EK krajem ove godine preporuči početak pregovora za više zemalja zapadnog Balkana. "Ova godina mogla bi za sve zemlje zapadnog Balkana biti važna. Mogli bi, na osnovu velikog napretka, krajem godine možda čak i za tri zemlje preporučiti početak pregovora", rekao je File bečkom dnevniku Presse. File je, dalje, potvrđno odgovorio na pitanje da li misli na Srbiju, Crnu Goru i Makedoniju.

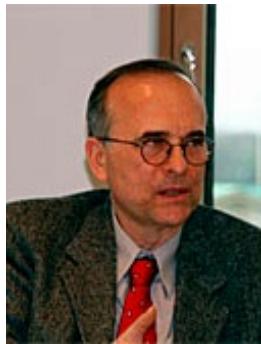
24. jun

COWEB o vremenskim prilikama / Članovi Delegacije radne grupe Savjeta EU zadužene za zapadni Balkan (COWEB) posjetili Podgorici gdje su imali "produktivne i intenzivne" sastanke sa najvišim crnogorskim zvaničnicima. Tomas Rejes Ortega i Istvan Sabo nijesu htjeli konkretno da govore o napretku Crne Gore na putu ka EU, već su novinarima, između ostalog, pričali i o vremenskim prilikama u zemlji.

Ljetnji aranžman za Balkan

Andrea Despot

Dušan Reljić

Kad bi sve išlo po planu vlade i opozicije u Zagrebu, posljednje prepreke za ulazak Hrvatske u EU bi bile otklonjene već u naредnih nekoliko nedjelja, a pregovori koji traju od 2005. zaključeni već krajem juna ove godine. Međutim, u određenim ključnim oblastima – posebno u pogledu poštovanja vladavine prava – *acquis communautaire* se još uvijek ne primjenjuje u potpunosti. Evropska komisija i sadašnje članice bi zato morale da ignoriraju zahtjeve za ubrzavanje procesa i insistiraju na tome da svi nedostaci moraju najprije biti otklonjeni. Hrvatski političari svih boja su ubijedeni da je njihova zemlja, nakon dugih pregovora, konačno spremna za članstvo i da svih 35 poglavlja pregovora može biti zatvoreno na sastanku Evropskog savjeta 24. juna. Međutim, iako je od objavlјivanja posljednjeg izvještaja o napretku Hrvatska zapela svim snagama da zatvori preostala poglavlja, dvije ključne oblasti – sudstvo i osnovna prava i politika konkurenčije – ostaju otvorene. Poglavlje o sudstvu je naročito velika prepreka, koja obuhvata nezavisnost sudstva, borbu protiv korupcije, odnos prema ratnim zločinima, standardizaciju i transparentnost kriterijuma za postavljanje sudija, kao i oko 785 000 nagomilanih sudske slučajeva koji još čekaju zaključak i izvršenje. Druga prepreka je nezavršena privatizacija i zahtjev EU da Hrvatska ukine državne subvencije ključnim industrijskim akterima. Kao ni druge zemlje u regionu, Hrvatska za sve ove godine nije uspjela da postigne konkurentnost proizvoda na stranim tržištima, uprkos zaradama od privatizacije i kredita dobijenih od stranih banaka. Ostale zemlje Balkana pažljivo prate posljednje korake kojima Hrvatska grabi prema EU. Standardi koje sada EU primjeni na Hrvatsku i konzistentnost sa kojom se bude pridržavala sopstvenih zahtjeva prema ovoj zemlji sigurno će poslužiti kao mjera ispunjavanja kriterijuma za buduće kandidate. Zato sada mnogi glasovi unutar EU insistiraju da u odnosu sa zemljama zapadnog Balkana ne smije biti dodatnog “raz-

vodnjavanja kriterijuma”, i da buduće članice moraju pokazati “svesrdnu privrženost evropskim vrijednostima”. Da li je ovakav oblik usvajanja evropskih kriterijuma od strane Hrvatske uopšte moguć u vremenskom okviru na kome insistira Zagreb ostaje da se vidi. Nema smisla puno se baviti predviđanjima oko konačnog datuma zaključivanja pregovora – to bi značilo baviti se političkim spekulacijama umjesto ozbiljno procijeniti do koje je mjere Hrvatska zaista ispunila zahtjeve. Ako Hrvatska nije u stanju da stvorи stabilan politički i ekonomski sistem u skladu sa Kopenhaškim kriterijumima, a još manje da kreira otvorenu političku kulturu, i ako podrška članstvu u EU zaista zavisi od političke promjene raspoloženja, ponuda evropskog članstva ovog juna ne bi bila ništa više od posebnog ljetnjeg aranžmana. Neliberalni trendovi u medijskom zakonodavstvu i drugim političkim oblastima u Mađarskoj, koja trenutno predsjedava Unijom, bi trebali da predstavljaju ozbiljno upozorenje u odnosima sa budućim članicama koje još nijesu završile sve “pripremne rade” za članstvo. Primiti Hrvatsku u članstvo, ako se ne može dokazati da je ispunjen svaki potreban kriterijum, bilo bi kontrapunktivno kako za samu Hrvatsku, tako i za region zapadnog Balkana i uopšte za evropsku politiku proširenja.

Izvor: bilten Njemačkog instituta za međunarodne i bezbjednosne poslove

Ko će biti kriv ako Crna Gora ne dobije datum pregovora sa EU jer Skupština nije usvojila novi izborni zakon

Opozicija stala ispred mete

Samir Kajošević

Opozicija bi mogla pripasti uloga žrtvenog jarcu za sve probleme na evropskom putu Crne Gore, ukoliko Skupština ne usvoji izborni zakon uskladen sa Ustavom i preporukama Venecijanske komisije i ODHIR-a prije ljetnih odmora, što je jedan od sedam uslova da dobijemo datum pregovora sa Unijom.

To se prije svega odnosi na Socijalističku narodnu partiju (SNP) koja je jedina ostala u pregovorima sa vladajućom koalicijom, čime je do sada pokazala određen stepen odgovornosti prema evropskom putu Crne Gore, za razliku od Nove srpske demokratije (NOVA) i Pokreta za promjene (PzP) koji nijesu pokazali stvarnu želju da budu dio dvotrećinske većine u Skupštini za usvajanje izbornog akona. Na drugoj strani, vlast bi dobila idealnog krvca ukoliko Crna Gora ne dobije datum pregovora zato što nije usvojen izborni zakon jer su, kada je riječ o preostalih šest uslova, Vlada i državne institucije napravile, negdje više, a negdje manje, pomake. Osim sa ulogom glavne zlobnice u izbornoj sapunici, opozicija bi mogla doći i u situaciju na narednim izborima učestvuje po važećem zakonu čija pravila najviše odgovoraju vladajućoj koaliciji.

Vlasti su bitniji monopolii koje imaju kroz izborno zakonodavstvo, gdje ulaze u utakmicu sa tri gola prednosti, nego svi drugi evropski standardi. Opozicija će im biti idealno opravdanje za neuspjehe (što Crna Gora nije dobila datum pregovora) jer do sad od nje nijesmo čuli zašto se zalaže, a što vladajuća struktura ne prihvata, upozorava predsjednik Senata pravnika Stanko Marić

Ako bi bili do kraja pesimisti i bez dileme smatrali da vladajućoj koaliciji nije do članstva u EU, onda bi mogli zamisliti i scenario prema kojem bi u prvoj polovini sljedeće godine mogli biti raspisani izbori koji bi se, naravno, sproveli po važećem zakonu. Tokom kampanje niko ne bi mislio na ispunjavanje zaostalih evropskih obaveza, već kako okriviti protivnika za zastoj Crne Gore na putu ka EU. To bi dalje značilo da Crna Gora ni 2012. ne bi dobila datum pregovora.

Usvajanje izbornog zakona prvi je od sedam ulova koje je EK dostavila Crnoj Gori za određivanje datuma pregovora. Komisija će u okviru redovnog godišnjeg Izvještaja o napretku Crne Gore, dati mišljenje i eventualnu preporuku za otvaranje pregovora. Odlukom Brisela da izborni zakon stavi na listu od sedam obaveza, Skupština Crne Gore je dobila poslednje upozorenje da konačno mora usvojiti zakon čije se izmjene odlažu već tri godina. Iako je konačni rok za usaglašavanje izbornog zakona sa Ustavom i preporukama OEBS-a određen za 31.jul, sudeći prema dosadašnjem toku pregovora vlasti i opozicije taj rok bi mogao biti opet prolongiran.

Da vlast neće sjediti skrštenih ruku ukoliko do dogovora ne dođe njeni funkcioneri sve češće najavljuju u javnim nastupima. Ne okljevajući da pred evropskim zvaničnicima indirektno

SNP: Nije smak svijeta, ako ne usvojimo izborni zakon

Kaluđerović podsjeća da izborni zakon nije jedini uslov koji Crna Gora mora ispuniti, ističući da zbog toga opozicija ne može snositi svu odgovornost za odlaganje početka pregovora sa EU. "Ako se zakon ne usvoji nije smak svijeta, jer to nije jedni uslov za datum pregovora. Važnije je doći do kvalitetnog rješenja, jer to je zakon koji stvara legitimitet za vršenje vlasti", smatra on.

optuže opoziciju što izbornog zakona još nema, predstavnici vlasti u neformalnim razgovorima nagovještavaju da bi se opozicionari mogli suočiti sa težom artiljerijom ukoliko Brisel na jesen ne odredi datum pregovora. Svjesni da će neko morati biračima da objasni zašto Crna Gora, i pored svih obećanja, nije počela pregovore predstavnici vlasti tražiće krivca u drugome.

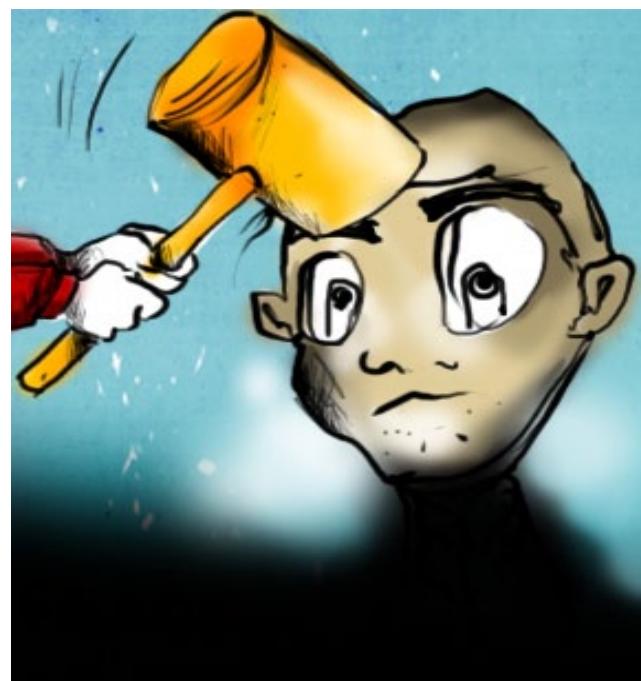
Funkcioner Demokratske partije socijalista (DPS) Miodrag Vuković tvrdi da je iskustvo pregovora o izbornom zakonu pokazalo da opozicija zloupotrebljava situaciju. S obzirom da se zakon ne može usvojiti bez dvotrećinske podrške poslanika, Vuković smatra da odbijanjem da podrži neko od ponuđenih rješenja opozicija pokušava da blokira sistem u Crnoj Gori. "Ako se izborni zakon ne prihvati neće se prihvati njihovom voljom. Oni eventualno 31.jula rizikuju da ostanu upisani u istoriji kao političari koji su uskratili Crnu Goru za njenu evropsku budućnost. Od početka su radili da se posao ne završi pokušavajući da kompromitiraju sva ponuđena rješenja", smatra Vuković, upozoravajući da se ustupci moraju praviti jer evropski zvaničnici sve češće upozoravaju da je došla "voda do poda"

Da je u ispunjavanju evropskih obaveza za zvaničnu Podgoricu došla voda do poda, potvrdio je i direktor Direktorata za proširenje Evropske komisije Stefano Sanino. On je otvoreniye najavio da Crna Gora neće dobiti da-

tum pregovora ako se ne usvoji izborni zakon. Sanino je nagovjestio da bi to mogao biti ključni uslov, ocjenjujući da je Crna Gora ostvarila napredak u odnosima Vlade, civilnog sektora i medija, kao i da pomaka ima u rješavanju problema korupcije i organizovanog kriminala.

Poslanik SNP Velizar Kaluđerović ne očekuje da do dogovora dođe prije 31. jula, napominjući da vlast nije pokazala volju da sasluša zahtjeve ostalih partija. Iako je svjesna da zakon mora usvojiti, smatra Kaluđerović, vladajuća većina se ponaša kao da to može da uradi bez podrške opozicije. "Njih vodi neka inercija da ono što smatraju da je dobro treba da prihvate svi, a ako to ne urade onda je odgovornost na onima koji ne razmišljaju kao vlast. Odgovornost je na svima, ali najveća je na onima koji treba da naprave kompromis", smatra on.

Iako je usvajanje zakona odlagano čak šest puta, ključne prepreke u pregovorima ostale su iste kao i 2008. godine kada je "izborna sapunica" počela. Glavne linije zatezanja u pregovorima su pitanje prava na afirmativnu akciju, način na koji bi manjinama bilo omogućeno da uđu u Skupštinu, kao i model prema kojem bi građani koji nijesu regulisali crnogorsko državljanstvo

I albanske partije na tapetu

Uz opoziciju i albanske partije bi mogle biti optužene za opstrukciju izbornog zakona zbog čvrstih zahtjeva za posebnu izbornu jedinicu i garantovane mandate. Poslanik albanske koalicije Perspektiva Vaselj Siništaj smatra da Albanci time neće biti povlašćeni. On tvrdi da niko ne pokušava da uspori usvajanje zakona, već da ukaže kako su Albanci u Crnoj Gori specifična manjina jer ih razlikuje jezik i kultura.

"Razumijem potpuno specifičnost Crne Gore, jer ona nije preskočila onaj prag većinskog naroda od 50% i zato trenutno imamo ovo nadmudrivanje", pojašnjava Siništaj.

zadržali biračko pravo. Opozicija ne prihvata ponuđeni model u kojem nema ograničenja prava na afirmativnu akciju, upozoravajući da se tako omogućava da po povlašćenim uslovima u Skupštinu uđu predstavnici Srba i Crnogoraca, najbrojnijih naroda u Crnoj Gori. Uz regulisanje pravila korišćenja manjinskih mandata, SNP traži i da se na pet godina oruč vrijeme za koje birači mogu da regulišu crnogorsko državljanstvo.

Osim prihvatanja tih zahtjeva, podršku izbornom zakonu NOVA uslovljava i nečim što nema veze za izborima - uvođenjem srpskog kao službenog jezika u Crnoj Gori – čime prilično jasno stavlja do znanja da neće da bude dio dvotrećinske većine za izborni zakon kako bi sutra mogla optužiti SNP za saradnju sa DPS, ako partija Srđana Milića digne ruku za nova izborna rješenja.

Za razliku od opozicije manjinske partije traže da se za ulazak u skupštinske klupe ukine gornji cenzus od 3%, upozoravajući da time manjine ne mogu imati više od dva poslanika u Skupštini. U dosadašnjim pregovorima vlast nije pokazala previše volje da ublaži stavove u nekom od ovih pitanja. Tvrde stavove u pregovorima predsjednik Senata Udruženja pravnika Crne Gore Stanko Marić pravda činjenicom

da izborni zakon crta pravila za sve naredne izbore. On podsjeća da je, prema starom zakonu, vladajuća koalicija na izbore ulazila sa prednošću, ocjenjujući da se tih pravila neće lako odreći. Zbog izbornih monopolija, tvrdi Marić, vlast će svjesno ugroziti put u Evropsku uniju. "Njima su bitniji monopolji koje imaju kroz izbornu zakonodavstvo, kroz koje ulaze u utakmicu sa tri gola prednosti - nego svi drugi evropski standardi. Opozicija će im biti idealno opravdanje za neuspjehe jer do sad od njih nijesmo čuli zašto se ona zalaže, a što vladajuća struktura ne prihvata", upozorava Marić. Zbog toga, kako tvrdi, vlast neće žuriti sa izmjenama izbornog zakona već će pokušavati da spriječi usvajanje demokratskih izbornih standarda koji će garantovati fer izbore. On ističe da vladajuća koalicija neće sjeći granu na kojoj sjedi.

"Vlast to ne doživljava kao uslove, nego preporuke čija realizacija zavisi od njihove volje. Jasno je da EU nema mehanizme prisile, kao i da vlast neće žuriti jer joj je bitna samo priča o integracijama, a prave ambijent koji ih udaljava od EU. To ih ne zabrinjava, jer, što su dalje od EU, duže će biti na vlasti", smatra on.

Zašto su nezavisni mediji i civilni sektor ponovo postali "državni neprijatelji" General naložio balkanskog čiru

Nedejko Rudović

Iako iz Brisela stižu ohrabrujuće poruke, Crna Gora će sa zebnjom čekati oktobarsko Mišljenje Evropske komisije o tome da li je spremna da počne pregovore o pristupanju sa Evropskom unijom. EK će mjeriti ono što je učinjeno do kraja jula i donijeti odluku od koje prilično zavisi dalji tempo crnogorskih reformi, za koje i dalje važi pravilo da lijepo izgledaju na papiru, ali se baš i ne vide u praksi. Vladajuća koalicija i opozicione partije imaju manje od mjesec dana da se dogovore oko izbornog zakona, prvog uslova EU. Do tada im ostaje rok i da pokušaju da promijene Ustav u dijelu koji se odnosi na nezavisnost pravosuđa. I ako uspiju ne mogu potrijeti gorak ukus koji ostaje nakon što je vladajuća partija ponovo demonstrirala da, ipak, nema namjeru da se mijenja u suštinskom smislu. U smislu prihvatanja demokratskih pravila igre koja ne znače da su oponenti nužno i neprijatelji i da kritički duh civilnog društva treba njegovati, a ne pokušavati sasjeći u korijenu.

Kada je u decembru preuzeo mandat od **Mila Đukanovića**, premijer **Igor Lukšić** je nagovijestio spremnost za iskreni dijalog sa nezavisnim medijima i nevladnim organizacijama. No, vlast se ponovo vratila na stare pozicije sijanja straha i disciplinovanja neposlušnih, pokušavajući da ih uvede u brazdu promovisanja virtualne ružičaste stvarnosti. Glavni gonič je opet šef vladajuće stranke i doskorašnji premijer Milo Đukanović, koji je nedavno beskrupulozno zgazio sva dostignuća koja je Lukšić bio na putu da postigne. Naime, nakon što je Lukšić poslao snažne poruke o potrebi saradnje Vlade i civilnog društva, otopljavajući tako zategnute odnose koje je kreirao njegov prethodnik, Đukanović je na državnoj televiziji iz svih oružja osuo paljbu po nezavisnim medijima. Njegova ključna poruka je bila da vlast nema protivnike u opoziciji, nego u medijima koje on ne kontroliše, tvrdeći da je cilj tih medija da podijele Demokratsku partiju socijalista (DPS). Đukanović time nije samo najavio novu etapu obračuna sa onima koji nijesu spremni da

slušaju i da zatvaraju oči pred stvarnošću, nego je i Lukšiću nacrtao kako da se ponaša.

Pravila su jasna – premijer može biti smijenjen kada god to padne na pamet vladajućoj stranci, odnosno njenom lideru, pa se i Lukšić vratio korak unazad, kalkulišući da mu je pametnije da bude u milosti gospodara nego da udari temelje slobodnom, građanskom crnogorskom društvu. Tako je u zadnjem intervjuu na televiziji "Vijesti" imao više kritičkih osvrta na račun medija, maltene ih optužujući da šire defetizam i spriječavaju privredni razvoj Crne Gore. Najviše su ga zaboljeli tekstovi u kojima je provajavala sumnja da novi aranžman sa italijanskim kompanijom A2A, koja je kupila manjinski dio Elektroprivrede Crne Gore i koja namjerava da spajanjem sa Rudnikom uglja smanji državni udio u EPCG. Njegov arogantni ton bio je, zapravo, demonstracija svom šefu da se vratio u brazdu koju mu je namijenio i poruka onima koji su od njega očekivali evropske, a ne balkanske manire, da se u njega ne mogu pouzdati.

Lukšiću je izgleda bilo najvažnije da pokaže Đukanoviću da mu on neće biti protivnik. Možda nije svjestan da je istovremeno krenuo da igra u crnogorskog teatru apsurga, u kojem zemlju naprijed u Evropu vode oni koji još ne shvataju da je Berlinski zid srušen i da je vrijeme jednoumlja prošlost.

Bivši ambasador u Briselu Bojan Šarkić vjeruje da Crna Gora može dobiti datum pregovora uz lobiranje u Briselu i državama članicama

Prva adresa je Varšava

Bivši ambasador Crne Gore pri Evropskoj uniji u Briselu i dugogodišnji crnogorski diplomata Bojan Šarkić ocijenio je da bi Crna Gora mogla dobiti datum početak pregovora sa EU, i ako se ispostavi da nije usvajila izborni zakon, što je jedan od sedam uslova koji je Podgorica dobila od EU.

On je naveo da je dobijanje datuma pregovora politička odluka i da se na nju može uticati, savjetujući vlast u Podgorici da što prije počne razgovore sa Briselom i članicama EU, počevši od Poljske kao predsjedavajuće Unijom.

» Da li mislite da bi Crna Gora mogla dobiti makar uslovljen datum pregovora sa EU, u slučaju da Skupština ne usvoji izborni zakon?

Evropska unija je predstavila Crnoj Gori ne jedan, već sedam uslova na kojima Crna Gora mora poraditi da bi dobila datum za početak pregovora. Riječ je o procesima, a ne o jednom zadatku koji treba ispuniti i završiti posao zauvjek.

No cijela stvar sa izbornim zakonom se ne-potrebno rastegla i na kraju, prerasla u situaciju

Ako svi ostali uslovi budu ocijenjeni kao napredak, onda ne vidim razlog da bi blokada izbornog zakona dovela do zastoja, odnosno odlaganja na neodređeno vrijeme dobijanja datuma pregovora.

No, nije baš sve tako jednostavno, jer se cijeli proces može posmatrati regionalno, u paketu sa Srbijom i Makedonijom, što prije svega zbog Srbije, odnosno Kosova dodatno može zakomplikovati i komplikuje situaciju.

u kojoj se može postaviti pitanje: zašto je vlast toliko bila neaktivna i da li je opozicija zaista toliko evropski nastrojena, kada su zakon, oko kojega su se generalno složili počeli da uslovljavaju stvarima koje nemaju veze sa evropskim integracijama.

Dakle, sigurno je da ovakva situacija može naskoditi i usporiti proces pred kojim se Crna Gora neposredno nalazi.

» Da li mislite da bi intenzivno lobiranje Crne Gore u Briselu i u članicama EU moglo rezultirati datumom pregovora, u slučaju da ne bude usvojen izborni zakon?

Dobijanje datuma pregovora je "politička odluka" i samim tim na takvu odluku se može uticati. Sagovornici za to su zemlje članice EU, počevši od predsjedavajućeg.

Znači, ako svi ostali uslovi budu ocijenjeni kao napredak, onda ne vidim razlog da bi ovakva blokada dovela do zastoja, odnosno odlaganja na neodređeno vrijeme dobijanja datuma pregovora.

Ipak, nije baš sve tako jednostavno. Cijeli proces se može posmatrati regionalno, u paketu sa Srbijom i Makedonijom, što prije svega zbog Srbije, odnosno Kosova dodatno može zakomplikovati i komplikuje situaciju.

Na kraju, da li ima vremena da se utiče na faktore u Briselu i u glavnim gradovima državama članicama? Odgovor je "da", ali požurite, ako su u Crnoj Gori tropske vrućine, u Briselu pada kiša.

» *Kako na pitanje datuma pregovora za Crnu Goru utiče to što je Srbija, nakon najnovijeg zaoštravanja odnosa sa Prištinom, sve dalje od statusa kandidata i datima pregovora?*

Poprilično sam siguran da bi Srbija mogla dobiti status kandidata u decembru, ukoliko zaista ne dođe do zaoštravanja situacije oko Kosova, ali isto tako da joj je datum još za horizontom. Razumije se da je opet (naj)značajniji razlog za to Kosovo.

Gdje je tu region i Crna Gora? Postoje određene struje u okviru Evropske komisije koje bi veoma rado vidjele Srbiju, Makedoniju i Crnu Goru u jednom paketu. Takav pristup ima određenih prednosti, ali i manjkavosti i mislim da bi takva varijanta najvise "pogodila" Crnu Goru, jer su u pozadini političko -bezbednosna pitanja na koje Podgorica teško može da utiče, ali određeni razvoj situacije može da ukoči Crnu Goru.

Siguran sam da su mnogi svjesni ovakvog scenarija i ja se nadam da upravo zbog toga i vlast i opozicija moraju da učine sve da Crnu Goru, novu, reformisanu, čim prije dovedu do integracija koje se zovu NATO i EU.

» *Kakve su posljedice po Crnu Goru, ako ne dobije datum pregovora?*

Prvo, bilo bi zaista šteta da se tako nesto dogodi, i razlozi za to mogu biti zaista različiti. No, tu ulazimo u domen svakakvih nagadannja i spekulacija. Sigurno je da to ne bi bilo u interesu građana Crne Gore. U njihovom interesu je najbrža moguća integracija Crne Gore u EU i NATO, kako bi se određena politička pitanja, lutanja opozicije, monopolji vlasti, skrivene želje određenih susjeda, konačno stavila "ad acta", a Crna Gora uvela definitivno u evropske manire razmišljanja, rada i življjenja.

Dobijanje datuma pregovora odnosno otvaranje pregovora bi bio samo početak jednog srednjoročnog projekta u koji Crna Gora više ne može dozvoliti da uđe podijeljena. Dobijanje pregovora bi značajno trebalo da osvijesti i dio opozicije i uključi je u proces. Opozicije koja bi morala konačno da shvati da je Crna Gora naša zajednička kuća i da je trebamo zajednicki graditi i njegovati poštujuci i prava i obaveze svih pojedinačno i podjednako.

Kakva je slika Crne Gore u Briselu?

Generalno, mislim da je u redu. Iskreno, mogli bi biti mnogo "prisutniji", brojniji i kompetentniji. Naše prisustvo je ili veoma limitirano ili ga gotovo nema u zemljama kao što su Belgija, Holandija i Luksemburg, značajnim ekonomskim i finansijskim centrima i investicije iz ovih zemalja, ako ih uopšte i ima su minimalne i pored toga što se radi o onima koje globalna ekonomska situacija nije uzdrmala. Direktnih veza sa Holandijom i Belgijom nema, građani ovih zemalja su dobri potrošači i zahvalni turisti. O Crnoj Gori se veoma malo zna, najvise preko sporta (fudbal), a Crna Gora bi, obzirom na izuzetno loše klimatske uslove u Belgiji mogla biti magnet za platežno moćne turiste sa ovih destinacija.

Rad oslobađa, zar ne?

Brano Mandić

Otkad sam počeo sam da radim na traci, politika me mnogo manje interesuje. Nemam vremena, samo sam obaviješten, puko informisan - teško analiziram sa toliko naslova u glavi. A posao je takav da uglavnom čitam naslove i pokušavam da ih umijem pred očima internet čitalaca. Rad na news portalu me je prosvijetlio: sad mi je jasno zašto ljudi koji osam sati šljakaju mehaničke poslove ne mogu da misle politički i odreda nemaju ukus za umjetnost. Pošto ovdje nijesam plaćen da pišem art oglede, čini mi se da je prikladno osvrnuti se na prvi fenomen.

Ono što je vrlo važno jeste da svaka kreativna energija grupe ljudi na jednom poslu mora da potiče odozgo, a u našim školama DPS bira direktore pa vi vidite koliko zdravlja ima u radnom danu jednog profesora čiji je direktor dobio sugestiju od ministra prosvjete da ne smije davati izjavu za javnost.

Rad, arbajt, i to onaj na koji su prinuđeni mnogi građani Crne Gore, toliko je potresan, lišen profesionalnog konteksta, sindikalne zaštite i kreativnog blagoslova da se slobodno može reći da velika većina nema pojma o društvenoj ulozi svog pregalaštva. Svi otaljavaju i muče se, takvi su mahom ljudi koje znam. Jednako je incidentno vidjeti dobrog i posvećenog novinara kao i sresti raspoloženog taksistu. Mnogi su tu da prežive radno vrijeme i suoče se sa epskim kompleksima svojih nadređenih.

Znamo što je o radu rekao Marks, znamo što je o radu rekao Gručo Marks, znamo da je profesija kičma našeg života i da bi trebalo na tom polju jednako formirati osnovne društvene instinkte, malo manje važne nego što su oni koje silom prilika progutamo u porodici. Profesionalizam je, ipak, kolektivna kategorija i čovjek koji u perverznom sistemu liči na profesionlca među sabraćom važi za budalu. Ne postoji jedna profesija u Crnoj Gori koja se esnafaski udružila, razvila neki sistem vrijednosti koji određuje

smjernicu napretka što je klasično političko pitanje. Jer ako profesija, ma kakva bila, odredi pravila, oni sposobniji će doći na vrh piramide, stati na čelo kolone zajedničkih interesa, jedne grupe ljudi koji se bave istim poslom. Kako to nije slučaj u Crnoj Gori, najbolnije prikazuje vjerovatno novinarska branša, taj skup mahom primitivnih seoskih mislilaca koji se izdaju za poslenike javne riječi, a najizvrsniji među njima jedva da su dva puta razmislili o životu izvan koordinatonog sistema DPS-SNP.

Baš otuda izvire velika moć partija, one zauzimaju ogroman prostor koji bi trebalo da preuzme struka. Zato partije i postavljaju svoje štihove kao kukavčja jaja u razne odbore i bordove, redakcije i fabrike. Za njih bi bilo opasno da tu prevagne glas razuma i znanja koji će da otjera u vražju mater i korupciju i netalenat i kusuranje ispod banka. Korupcija koja vlada među tim polusvijetom nije samo materijalne prirode. Ostavimo sada po strani koverte i poslovna putovanja, neka se njihove gospođe do mile volje rihtaju najskupljim parfemima, a djeca im skonačaju studije na Ježu dabogda. Oni brane, prije svega, sistem koji ih je doveo na

poziciju odluke, oni se boje kalibra, boje se erotike, oni se u pedesetim godinama masno šale po hodnicima. To što imaju novca ne zadovoljava njihovu osnovnu želju – da se igraju tuđim sudbinama. Ko su oni? To su naši jastrebovi po ambasadama, doživotni direktori nacionalnih kompanija, ali i manje upadljivi štreberi navikli na moć dobre spletke i masne koljenice.

Uređujući portal, primijetio sam da je čitanost najveća za vrijeme radnog vremena. To je prilično uznenirajuća činjenica. Možda i opasnija od statistike nezapošljenosti.

Brojna grupa, radnička klasa, ili prosto rečeno građanski buljuk koji radi za platu, našli su se u poziciji da sanjaju kako će njihova djeca možda jednoga dana zakučiti nešto od onoga što se u normalnom svijetu zove dostojanstvo profesije. Ono što je vrlo važno jeste da svaka kreativna energija grupe ljudi na jednom poslu mora da potiče odozgo, a u našim školama DPS bira direktore pa vi vidite koliko zdravlja ima u radnom danu jednog profesora čiji je direktor dobio sugestiju od ministra prosvjete da ne smije davati izjavu za javnost. Pošto se stvar širi kao guba, zamislite sada novinara koji prati školstvo i mora da se igra detektiva i **Klarka Kenta** da bi dobio pišljivu informaciju iz takvog staljinistički ustrojenog vilajeta. Zamislite onda čitaoca koji u novinama mora da čita nezvanične informacije iz rečenog školstva. Nezvanično je, dakle, ušlo i u škole, a kamoli mjesta gdje su plate malo veće. Tako se lančano stvara opšte društvena apatija i razvija osjećaj nepovjerenja, koji političari tako vješto koriste u svojim predizbornim smicalicama. Mozak nam se na taj način pretvara u kašu, a profesija dode kao sredstvo, nikako cilj i životni pokretač, put do kreativnog pražnjenja.

Uređujući jedan portal, internet stranicu koja se dobro čita (preko 30.000 ljudi dnevno) primijetio sam da je čitanost najveća za vrijeme radnog vremena. To je prilično uznenirajuća činjenica. Možda i opasnija od statistike nezapošljenosti. Jer, prije ču vjerovati čovjeku koji se zvanično vodi kao nezapošljen, pa svršava neke baštenske poslove, bježi u kakvo vikend amalisanje,

švercuje robu na pijaci – njega vodi nagon. Onaj drugi koji osam sati provodi na pogrešnom mjestu i tako gura do penzije, e taj je opasan, jer on ne misli ništa. Koristi svoje radno mjesto da mu ide staž i sitna privilegija dok oblast ili odjel propada bez ičje sjekirancije. Mnoge oblasti i mnogi odjeli.

To valja imati u vidu kada se sljedeći put za sve okrivi organizovani kriminal, pomene hobotnica, kriminogeni režim i zazovu ostale magične formule kojima kritičari crnogorske realnosti objašnjavaju ama baš svaki društveni fenomen. A kritike mora biti iz raznih uglova inače se upade u esencijalizam, propagandu, kič i pornografiju. To vam je kao sa vitaminima, hipervitaminoza nije zdrava. Tako i kritika iz jedne puške. Dok se bolesti ovog društva ne počnu uvezivati sa temeljnim problemima kao što su kvalitet rada, obrazovanja, urbanog razvoja, ili ruralnog zastoja – sve će kriminalne priče raja koja rmbači makar osam sati dnevno gledati kao triler koji se dešava nekome drugom. Ili će, čak, usred radnog vremena da skokne svako malo do portala da vidi je li policija uhvatila ubicu, a Soraja osvojila Velikog Brata. A to je već morbidno i bojim se neizlječivo.

Kritike mora biti iz raznih uglova inače se upade u esencijalizam, propagandu, kič i pornografiju. To vam je kao sa vitaminima, hipervitaminoza nije zdrava. Tako i kritika iz jedne puške. Dok se bolesti ovog društva ne počnu uvezivati sa temeljnim problemima kao što su kvalitet rada, obrazovanja, urbanog razvoja, ili ruralnog zastoja, raja koja rmbači makar osam sati dnevno na sve kriminalne priče gledaće kao na triler koji se dešava nekome drugom.

Tu treba da alternativna grupa ljudi podijeli zadatke i ne da mira ovom sistemu vrijednosti, konstatno i predano istražujući njegove raskošne patologije. Ali, mnogo je lakše napisati saopštenje za javnost i reći da živiš u staljinizmu, to tako martirski zvuči. Možeš tako da guraš do penzije, po istom tragu, bez želje da se posvetiš svome poslu, kao mnogi i Crnoj Gori.

Zašto je borba protiv organizovanog kriminala i korupcije prvi i najteži zadatak za države zapadnog Balkana

Tajkuni i političari u velikoj ljubavi

Balkanske se države grčevito bore da savladaju posljedice, što globalne ekonomske krize, što dvodeljenjskog devastiranja domaćih privreda. Ali, za svaku se od njih može primijeniti nedavna populistička konstatacija Borisa Tadića o postojanju „mnogo prljavo bogatih ljudi“. Najčešći razlog postojanja tih ljudi, popularno zvanih „tajkuni“, zapravo su političke elite. Počelo se to sada dokazivati u Hrvatskoj, a EU čeka to da vidi i kod ostalih potencijalnih kandidata. Makar prvi milioni stečeni su zahvaljujući vezama tajkuna i političara. U toj interakciji i mnogi su političari sami postali tajkuni. To je vjerovatno i razlog zbog kojeg je jedan od osnovnih zahtjeva Brisela balkanskim državama - efikasna borba protiv korupcije i organizovanog kriminala - najteži za ispunjenje.

Hrvatska se, zasad, jedina u regiji obračunava s korupcijom i u najvišim vrhovima vlasti. Pod istragom je više od stotinu visokopozicioniranih osoba u državnim preduzećima i politici, uključujući i samog bivšeg premijera, Ivu Sanadera.

Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminala (USKOK) otvorio je šestu istragu protiv Sanadera pod sumnjom da mu je mađarski MOL, za upravljačku kontrolu nad hrvatskom Industrijom nafte, isplatio mito od čak 10 milijuna eura. Ukoliko se sumnje o mitu od 10 milijuna eura pokažu tačnima, što nije nimalo nemoguće, onda to uključuje u istragu i najširi politički krug Sanaderovih saradnika, ističe ko-

Hrvatska je evropskim diplomatama ovog proljeća predala preciznu dokumentaciju o više od 35 najzvučnijih korupcijskih afera, od afere „Kamioni“, za koju je optužen i bivši ministar obrane Berislav Rončević, do svih pljački u državnim i javnim preduzećima, gdje je „pao“ i potpredsjednik Vlade Damir Polančec, pa do najzvučnije „FIMI- Medije“, u kojoj je direktno optužen i sam bivši premijer Sanader.

mentator „Jutarnjeg lista“ **Viktor Vresnik**. „To je cijelo predsjedništvo Hrvatske demokratske zajednice (HDZ) koje nije moglo ne znati o tome što se događa. Meni je teško vjerovati da žena, koja je bila potpredsjednica Vlade, nije znala ništa. Sa druge strane činjenica je da ona gura neke stvari sada da se očiste“, ocjenjuje Vresnik.

U šest dugih godina pristupnih pregovora, EU nije prestajala zahtijevati od Hrvatske dokaze o istinskoj borbi protiv korupcije i nije bila zadovoljna sve dok nijesu počela ozbiljnija hapšenja.

Evropskim je diplomatama ovog proljeća predata precizna dokumentacija o više od 35 najzvučnijih korupcijskih afera, od afere „Kamioni“, za koju je optužen i bivši ministar obrane Berislav Rončević, do svih pljački u državnim i javnim preduzećima, gdje je „pao“ i potpredsjednik Vlade Damir Polančec, pa do najzvučnije „FIMI- Medije“, u kojoj je direktno optužen i sam bivši premijer.

Ne treba zaboraviti da se nikada nije stvarno razjasnilo zbog čega je Sanader podnio ostavku, ali po svemu sudeći on je to učinio pod pritiskom činjenica sa kojima su raspolagale strane vlade. Zbog toga cijeli postupak treba gledati u tom svjetlu. Iako Hrvatska bilježi dobre rezultate baš u tome da se privode i hapse oni koji su obnašali visoke državne dužnosti - premijer, njegov zamjenik, ministri - to još ne znači da je stvar okončana.

„Naime, dvije okolnosti na to bitno utiču. Prva je činjenica da je bitno svemu tome pomogao i jedan proces unutrašnjeg raslojavanja u HDZ-u, frakcijski sukob koji je pomogao da oni, koji nijesu bili upleteni u takve poslove stranačkog i državnog vrha, sa svojim konkurentima nemaju baš puno milosti. Druga važna okolnost je činjenica da se Hrvatska nalazi pod posebnim monitoringom EU i zbog toga su ti procesi ubrzani”, ocjenjuje univerzitetski profesor i stručnjak za pitanja korupcije, **Josip Kregar**. Pokazalo se, nastavlja on, da se nijedna, imalo veća pronevjera nije dogodila „bez pokroviteljstva“ u političkim strukturama i godinama se nije ništa istinski preduzimalo jer nije bilo političke volje. „Međutim jedanput kada je duh pušten iz boce i kad se ustanovalo da postoje politički skandali koje je nemoguće prikriti, da oni njeisu vezani samo i isključivo za jednu stranku, onda je to istraga, suzbijanje i kažnjavanje postalo nešto što se ne da više sprječiti”, kaže Kregar.

U Srbiji do ispitivanja prvog prljavog miliona novopečenih bogataša, kako sada stvari stoje, nikada neće doći. U vrijeme Miloševićevog režima i sankcija, svi su se bavili ilegalnim uvozom svega i svačega. Radila su to i najveća državna preduzeća, tako da je novoj peto-oktobarskoj vlasti bilo teško

da principijelno sprovede „lustraciju” prljavog novca, rekao je **Žarko Korać**, jedan od nekadašnjih potpredsednika Đindićeve Vlade.

„Odluka je donešena da se napravi Komisija za utvrđivanje porijekla imovine, koju je vodio po-kogni **Vuk Obradović**. Ona je bila donijela odluke gdje su samo dva poznata Miloševićeva tajkuna platili porez. To su **Bogoljub Karić** i **Željko Mitrović** iz „Pinka“. Da stvar bude apsurdnija, zbog nekakve sudske pogrešne formalne odluke Bogoljubu Kariću je to pred kraj Vlade vraćeno. Znači, sigurno je da ta odluka nije imala nikakav pravi domaćaj. Problem je bio što je to morala biti jedna arbitarna odluka u kojoj bi neko prosto rekao – ti plaćaš toliko jer je to bogatstvo nastalo u potpuno neregularnim uslovima, za vrijeme sankcija, za vrijeme ilegalnog uvoza akciznih proizvoda. Znači, država je bila glavni švercer, a onda su oni švercovali zajedno sa državom, i na crnom tržištu. Tu su šticovanje deviza, primarna emisija,

U jednom trenutku je nas Đindić pitao da li treba da srušimo praktično sve institucije u Srbiji da utvrđimo porijeklo novca i naplatimo porez. To je bila njegova dilema, kaže nekadašnji potpredsjednik Vlade Srbije Žarko Korać.

uvоз cigareta. Delta se bavila uvozom cigareta, ali bavio se i JAT, bavila se i „Politika“, dnevni list. U jednom trenutku je nas Đindić pitao da li treba da da li treba da srušimo praktično sve institucije u Srbiji. To je bila njegova dilema. Ta Komisija je trebala nešto da uradi, ali ona se nije, kao što vidite, ni dotakla Miškovića, što je vrlo zanimljivo pitanje. Jedna stvar je činjenica - njegovo bogatstvo se mnogo više uvećalo poslije 2003. nego za vrijeme Đindićeve i Živkovićeve Vlade.”

I sami tajkuni daju Koraću za pravo. Prije nekoliko mjeseci je krupni biznismen **Milan Beko** u intervju za magazin „Ekonomist“ izjavio da ako su Mišković i on to uopšte, onda su više Koštunićini i Tadićevi, nego Miloševićevi tajkuni. Beko je prije nekoliko dana svjedočio o tome da srpska politička i državna vrhuška uredno reketira.

Za sada se Savjet Vlade Srbije za borbu protiv korupcije uzalud bori sa vjetrenjačama, krivičnim prijavama protiv tajkuna, ministara i drugih državnih institucija, koje su omogućile najkrupnije prljave privatizacije. Da li će više uspjeha imati EU koja je prošlog mjeseca Srbiji naložila da ispita 24 slučaja sumnjivih privatizacija – ostaje da se vidi.

Ima već dvije godine da je sarajevski magazin „Dani“ objavio do tada najkompletniji spisak imovine tadašnjeg premijera Republike Srpske, danas predsjednika, Milorada Dodika, koja se u tom trenutku procjenjivala na više od 200 miliona eura. Nadležni organi, ni entiteta, ni države BiH, do danas se nijesu prevarili da ispitaju porijeklo te imovine.

Zavjet čutanja vlada i u Bosni i Hercegovini. Ima već dvije godine da je sarajevski magazin „Dani“ objavio do tada najkompletniji spisak imovine tadašnjeg premijera Republike Srpske, danas predsjednika, Milorada Dodika, koja se u tom trenutku procjenjivala na više od 200 miliona eura. Nadležni organi, ni entiteta, ni države BiH, do danas se nijesu prevarili da ispitaju porijeklo te imovine. Razloga je više!

BiH još uvijek nema Zakon o oduzimanju nelegalno stecene imovine na državnom nivou. Istovremeno, u proteklih osam godina, sudovi su pravobranilaštvo BiH, Federacije BiH i RS dostavili više od 100 presuda, kojima se nalaže oduzimanje nelegalno stecene imovine u vrijednosti od gotovo 20 miliona eura, podaci su Centra za istraživačko novinarstvo u Sarajevu. Do sada su izvršena samo dva naloga po kojima je oduzeta i prodata imovina u ukupnoj vrijednosti od oko 400.000 eura.

„Među procesuiranim političarima se pojavljuje 21 ime, protiv kojih su podizane optužnice, podnošene krivične prijave, vođene istrage ili donošene presude. Među onima koji su imali najviše istraga jesu: Vahid Hećo, Dragan Čović, Sadik Bahtić i drugi političari. ”, navodi Dino Spahić iz Centra za sitraživačko novinarstvo.

Spahić dodaje da, i pored zarada, koje iznose i preko 50.000 eura godišnje, bosanskohercegovački parlamentarci varaju državu i poreske obveznike kad god im se pruži prilika.

Nedavno je još jedan prijedlog Zakona o oduzimanju nelegalno stecene imovine i poništenju ratne privatizacije upućen u parlamentarnu proceduru. Učinili su to iz Saveza za bolju budućnost, čiji je predsjednik Fahrudin Radončić godinama optuživan da je medijski tajkun. Radončić, vlasnik najtiražnijeg dnevnog lista u BiH „Dnevni avaz“, kaže: „U post socijalističkim zemljama imate dva načina bogaćenja. Neki su privatizovali na kriminalan način ono što su stvarale prethodne generacije, a drugi su iskoristili šansu koju pruža kapitalizam. Morate znati da sam ja tvorac najprodavanijeg bosanskog proizvoda - a to je „Dnevni avaz“. Prema tome, moje bogatstvo je potpuno legalno i istraživano je sto puta“, navodi Radončić.

Problem u BiH je i neujednačenost zakona i prakse između entiteta. „Srbija među prvima, a evo sada i Hrvatska, imaju na snazi Zakon o oduzimanju imovinske koristi i privremene kazne djela i prekršaja, koji upravo tako na jednom mjestu, kao poseban propis, uredi i pravni osnov za oduzimanje, postupak oduzimanja, postupak upravljanja, osiguranja, pa na kraju do izvršenja sudskega odluka, bilo da je riječ o privremenom ili trajnom oduzimanju. Dakle, definitivno je politička volja početak svih značajnijih aktivnosti bilo koje države da se suprotstavi ovim fenomenima“, pojašnjava profesor na Fakultetu kriminalistike u Sarajevu Eldan Mujanović.

Izvor: Radio Slobodna Evropa

Kako je Mađarska od jedne od najuspješnijih novih članica EU postala noćna mora Unije

Prevara i veliko razočarenje

Vera Šćepanović

Za razliku od Grčke, Irske, Španije, Portugalije i Italije koje su u centru evropske i svjetske javnosti zbog ekonomskih problema, Mađarska je u posljednjih nekoliko mjeseci izvor stalnih skandala i zabrinutosti zbog nestabilnosti demokratije, neoliberalnog i nedemokratskog zaokreta političkih elita i jačanja ekstremne desnice.

Ova zemlja, koja je do 2006. godine bila jedna od najuspješnijih novih članica EU, sa privredom u stalnom porastu, visokim prilivom stranih investicija i najstabilnijim političkim sistemom u regionu najednom se pretvorila u noćnu moru Unije. Liberali i partija ljevice gotovo su u potpunosti nestali sa političke scene, a vladajuća partija desnog centra koja je na posljednjim izborima osvojila dvije trećine mjesta u parlamentu koristi ovu brojčanu premoć da na prilično autoritarni način sproveđe zakone koji su daleko od standarda građanske, liberalne demokratije. U međuvremenu, ekstremna desница je ušla u parlament, a paravojne grupacije u uniformama patroliraju romskim naseljima i siju strah na sjeveroistoku zemlje. Da zlo bude gore, sve to u godini u kojoj je Mađarskoj pripala dužnost da predsjedava tom istom Unijom.

FIDESZ-ov prvi potez je bio da uvede retroaktivni "porez" na otpremnine od 98%, kojima se zapravo oduzimaju otpremnine javnim službenicima koju su penzionisani nakon 2000. godine, uz objašnjenje da su bivši službenici džavnih preduzeća (i kao takvi klijenti i saučesnici socijalista) dobijali ogromne otpremnine u zamjenu za čutanje o korupciji.

Što se zapravo dogodilo? Od 1989. godine Mađarska je prešla svoj tranzicioni put bez većih potresa. Sama smjena vlasti je prošla mirno: bivša komunistička partija je sporazumno prihvatile višestranačke izbore i učestvovala u izradi novog ustavnog poretka zemlje. Lustracije

nije bilo, a reformisana Mađarska socijalistička stranka (MSZP) je osvojila vlast već na nadrednim izborima 1994. godine. Uslijedile su godine stabilnih vlada, redovnih izbora na kojima je vlast uvijek prelazila u ruke opozicije, sve do 2004. godine kada je ista Socijalistička partija uspjela da osvoji i drugi mandat, po prvi put od početka tranzicije. Partijski sistem je od početka bio prilično stabilan i borba za glasove se odvijala u principu između MSZP-a i umjereno konzervativne stranke desnog centra (FIDESZ). Mađarski ustav je smatran jednim od najliberalinijih u regionu i Mađarska je 2004. godine ušla u EU kao slobodna, demokratska zemlja sa funkcionalnim institucijama i demokratskim političkim sistemom.

Uprkos liberalnoj i građanskoj spoljašnjosti, međutim, konflikti između mađarskih političkih opcija nijesu riješeni u periodu tranzicije, već su – slično procesu koji danas vidimo u nekim balkanskim zemljama, potiskivani i sklanjani u stranu za dobro procesa evropskih integracija. Tako je došlo do paradoksa da, uprkos naizgled funkcionalnom političkom sistemu, dvije stranke koje su se mirno smjenjivale na vlasti punih 20 godina zapravo ne priznaju legitim-

et jedna drugoj – obje tvrdeći da ona druga nije demokratska. FIDESZ već godinama optužuje MSZP da nikada nije stvarno reformisana i da pod njenom vlašću državu vode isti aparatčici koji su iskoristili partiskske veze da se preko noći obogate prodajom državne imovine. Zato, prema njihovim riječima, proces tranzicije nije završen, jer se politička elita nikada nije suočila sa zločinima komunizma. U zemlji u kojoj se komunizam izjednačava sa sovjetskom okupacijom, to je isto što i reći da MSZP nije legitiman predstavnik nacije i da zato nema prava da je vodi. Sa druge strane, MSZP tvrdi da je FIDESZ nedemokratski, da se oslanja na tradicije predratne, nacionalističke i fašističke Mađarske koja stavlja nacionalne i etničke interese iznad građanskih, i da njihova pobjeda na izborima vodi pravo u diktaturu.

Potezi nove mađarske vlasti su izazvali preneražene reakcije iz drugih evropskih zemalja: susjednih Slovačke i Rumunije, koje su odmah proglašile novi ustav iredentističkim, ali i iz drugih centara, posebno Njemačke, gde mediji već upozoravaju na uspon fašizma u Mađarskoj.

Opasnost ovako ispolarizovane političke scene se pokazala već na prošlogodišnjim izborima, na kojima je MSZP spao sa 40 na oko 20% glasova, a FIDESZ osvojio blizu 53%, dovoljno da u parlamentu zauzme dvije trećine mjesta. Time je ova stranka stekla mogućnost da "ispravi" greške tranzicije i završi "nezavršenu" revoluciju, i odmah prionula na mijenjanje osnovnih zakona, uključujući i Ustav. FIDESZ-ov prvi potez je bio da uvede retroaktivni "porez" na otpremnine od 98%, kojima se zapravo oduzimaju otpremnine javnim službenicima koji su penzionisani nakon 2000. godine, uz objašnjenje da su bivši službenici državnih preduzeća (i kao takvi klijenti i saučesnici socijalista) dobijali ogromne otpremnine u zamjenu za čutanje o korupciji. Koliko god ovo bilo i tačno u pojedinim slučajevima, Ustavni sud je odmah reagovao upozoravajući na nelegitimnost retroaktivne primjene zakona, i proglašio "porez" nevažećim, na što je vlast odgovorila izmjenom zakona

kojim se ograničava pravo Ustavnog suda da daje obavezujuća mišljenja o "ekonomskim pitanjima". Ubrzo zatim je proglašen zakon o kontroli medija, kojim se uspostavlja specijalno tijelo za nadzor medijskih sadržaja koji će kažnjavati medije za objavljivanje "uvredljivih" izjava i govor mržnje. U skladu sa svojim nacionalnim uvjerenjima i populističkim pristupom politici, FIDESZ je, takođe, olakšao proceduru dobijanja mađarskog državljanstva za sve etničke Mađare, od kojih blizu 2.5 miliona živi u susjednim zemljama (Slovačkoj, Rumuniji i Srbiji), time izazavši bijes susjeda. I, kao kruna svega, vlada je polovinom aprila usvojila novi ustav, čiji se prvi nacrt pojavio u javnosti samo mjesec dana ranije, i u čijoj izradi su učestvovali isključivo predstavnici FIDESZ-a. Ovaj ustav, odmah nazvan "jednopartijskim", sadrži preambulu koja znatno odstupa od vrijednosti građanske liberalne demokratije i uvodi nove, konzervativne vrijednosti, ističući, umjesto prava pojedinaca, značaj i prava zajednice, porodice, hrišćanstva, i jedinstvo mađarske nacije, u kojoj god zemlji živjeli.

Potezi nove mađarske vlasti su izazvali preneražene reakcije iz drugih evropskih zemalja: susjednih Slovačke i Rumunije, koje su odmah proglašile novi ustav iredentističkim, ali i iz drugih centara, posebno Njemačke, gdje mediji već upozoravaju na uspon fašizma u Mađarskoj. Tako ugledni njemački nedjeljnik Süddeutsche Zeitung podvlači da novi ustav "utvrđuje duh ideološke, etničke netolerancije", dok je dnevnik televizije ARD Mađarsku naz-

vano "sramotom za Evropu", i izrazio čuđenje da "što više neka zemlja ima koristi od EU, to je sklonija antievropskim osjećajima".

Pitanje je, međutim, kako se jedna zemlja koja je nekad bila uzor evropskih integracija uopšte našla u takvoj poziciji, i u kojoj mjeri Mađarska nije izuzetak opsjednut duhovima prošlosti nego dublji izraz procesa koji je usko povezan sa evropskim integracijama, a koji Evropska unija ne umije, a možda i ne želi da kontroliše.

Prvo što je zanimljivo je da je FIDESZ osvojio dvotrećinsku većinu u parlamentu, ne ogromnim porastom broja pristalica, već osvojivši gotovo isti broj glasova (oko 2.5 miliona) kao i 2006, kada je ova partija izgubila izbore. Ovaj put, međutim, nije bilo nikoga sa druge strane da privuče ostatak glasača. Socijalisti su, posebno nakon krize, u potpunosti izgubili podršku, jedan broj glasača je prišao ekstremnoj desnici, neki manjim liberalnim strankama, a najveći broj bivših glasača ljevice jednostavno uopšte nije izašao na izbore.

Evropski građani druge klase

U pozadini ovog trenda je duboko razočarenje, ne samo partijama na vlasti, već i uku-pnim procesom završetka tranzicije, završetka procesa integracija, i gubitak jasnog i opipljivog cilja koji je za ove zemlje predstavljao ulazak u EU. Mađarska se našla u EU, EU je priznala da je sada u Mađarskoj sve u redu, a građani su shvatili da se još uvijek suočavaju sa istim problemima – da su im plate male, i mnogo manje nego u drugim članicama EU, da je nejednakost porasla, posebno na istoku zemlje, gdje strani investitori nijesu zalazili, da se i dalje bore sa korupcijom na svakodnevnom nivou, da se obećanja o EU nijesu ostvarila i, što je možda najgore, da im niko više nema što da obeća, jer su postigli sve ciljeve za koje su se godinama borili.

Zato je i diskurs "nezavršene revolucije" tako popularan – to je pokušaj da se oživi ideja da još nije gotovo, da ih je neko prevario, da novim radikalnim promjenama može doći do nečega drugog osim relativno sive svakodnevice evropskih građana druge klase.

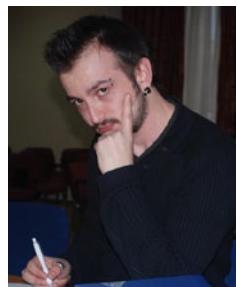
Politički i socijalni problemi, koji su tokom procesa pristupanja ostavljeni za kasnije su sad stigli na red, ovaj put sa priličnim ideološkim nabojem.

I dok se Njemci zgražavaju nad tim da se u zemljama koje su "toliko doobile" od EU sada stvara otpor prema Uniji, mađarski građani ne misle da su dobili previše. Njihove plate su i dalje oko jedne četvrтине njemačkih plata, u posljednjih sedam godina im nije bilo dozvoljeno da rade u bogatim susjednim zemljama – Njemačkoj i Austriji.

Krivi i susjedi i EU

Osećaj da EU ne može ili ne želi da išta više učini za ove zemlje nije, međutim, samo ekonom-ske prirode. Prošle godine je, na primjer, Slovačka usvojila zakono o manjinskim jezicima, koji najviše pogarda značajnu mađarsku manjinu u toj zemlji, i koji zabranjuje pripadnicima manjina da koriste svoj jezik na javnim mjestima, osim u regionima gdje ih ima preko 20%. Pritom je "javno mjesto" veoma široko definisano, tako da su, recimo, pacijent i doktor mađarske nacionalnosti obavezni da govore slovački pri pregledu u javnoj bolnici. Osim što je veoma teško primjenjiv, ovaj zakon je shvaćen kao direktna provokacija u inače prilično zategnutim mađarsko-slovačkim odnosima, ali je na mađarsku žalbu EK ova odgovorila veoma diplomatski – da nijedna država članica ne bi smjela da diskriminiše svoje građane, ali da Slovačka ima pravo da zaštititi svoj jezik. Ovakav licemjeran komentar bio bi nezamisliv u periodu pristupanja EU, pa ni Slovačkoj nije palo na pamet da zakon usvoji tada, ali u sličnim razmiricama između država članica EU ne može ništa osim da pokuša da "spusti loptu" – što samo pojačava sumnju građana novih zemalja članica da su prepušteni sami sebi i doliva ulje na vatru nacionalizma.

Magija Evropske unije

Alen Čuturić

Autor je volontер u Centru za građansko obrazovanje (CGO) i student Fakulteta političkih nauka Univerziteta Crne Gore.

Da li je dobro za Crnu Goru to što smo svi hipnotisani Evropskom unijom? Da li činjenica da u našoj zemlji nema mnogo euroskeptika može imati neke negativne posljedice po Crnu Goru koja je već duboko zašla u proces evropskih integracija?

“Evropa meni lično ne donosi nikakve prednosti” je jedna od izjava koja se može često čuti. Dodatno, i u samoj EU priličan je broj građana koji gaje izvjesnu sumnju u politiku i korisnost EU. Logika nas vodi sljedećem: ako u državama članicama Evropske unije postoje takve sumnje, čini se paradoksalnim što je kod nas svi vide kao neku božansku (spasiteljsku) organizaciju.

Veoma važnu ulogu igra i neobavještenost, ali i nezainteresovanost građana. Naviknuti su da njihovu sudbinu kroje drugi, uticajni, “bitni” ljudi... Naši građani pate od jednog krajnje zabrinjujućeg kompleksa i to od kompleksa tzv. „niže vrijednosti“.

Biti euroskeptik ne znači biti protiv EU i protiv procesa evropskih integracija per se, već naprotiv, smatram da to znači biti obazriv, biti razuman i biti spremna na alternativno rješenje. Građani naše zemlje su hipnotisani Evropskom unijom i uzimaju sve zdravo za gotovo. Naše javno mnjenje (političari i drugi faktori samo doprinose tome) EU vidi kao izbavitelja, kao konačno rješenje društvenih, ekonomskih i političkih problema. No, realnost se ne slaže sa tim... EU ne smije biti cilj sam po sebi. Naprotiv, na Evropsku uniju se mora gledati kao na sredstvo pomoću kojeg ćemo biti u stanju da učvrstimo naše institucije i kojim ćemo doprinositi prosperitetu naše zemlje.

Naši građani moraju shvatiti da samo članstvo u EU ne znači ništa ukoliko se stanje naše privrede, poštovanje ljudskih i manjinskih prava, kao i ostalih segmenata društva ne popravi. Moramo izgraditi građansko društvo, jer ono

afirmiše kolektivne akcije koje za cilj imaju ostvarenja zajedničkih interesa i vrijednosti, što bi podrazumijevalo intenzivniju podršku i razvoj nevladinih organizacija, grupa za pritisak, sindikata, udruženja poslodavaca i sl. Jednostavno, ukoliko želimo da napredujemo moramo mnogo toga promjeniti, a za takvu promjenu moramo mnogo i uložiti.

Ipak, smatram da ključnu ulogu u procesu evropskih integracija ne igraju ni vladajuće partije, ni opozicione partije (iako imaju veliki uticaj i njihove odluke mogu proizvesti pozitivne ili, pak, negativne posljedice), već upravo MI, građani Crne Gore. Mi držimo ključ kapije Evropske unije u našim rukama, ali toga nijesmo ni svjesni. Mi smo ti koji moraju razviti ovo društvo podižući svijest na jedan viši nivo, počev od oblasti vladavine prava, jačanja institucija, razvoja privrede itd.

Prije ili kasnije ćemo postati dio EU, to nije sporno, ali bi glavni cilj morao biti prethodno čišćenje našeg dvorišta. Kako ovo postići?

Jedan od odgovora je kvalitetna edukacija građana. Građani Crne Gore moraju znati što je to Evropska unija, što nam ona donosi i da li smo spremni za tako veliki korak. Moramo učiti na greškama, kako našim, tako i tuđim. Da li želimo po svaku cijenu da postanemo dio EU? Da li je dovoljna sama titula članice? Da li je dovoljno, za našu zemlju i nas same, da se nazovemo dijelom „evropske porodice“?

Vjerujem da je najvažnije da izgradimo snažno građansko društvo, društvo koje ne mora zavisiti od privrede drugih zemalja, društvo koje može da odlučuje o svojoj sudbini umjesto da bespovrorno odobrava svačije odluke i nijemo prihvata sve što mu se nametne.

Kupališta spremna za turiste

Većina evropskih kupališta ima kvalitetnu vodu i spremna je za turiste ovog ljeta, stoji u izvještaju Evropske agencije za zaštitu životne sredine. Najčistije vode za kupanje su na Kipru -100% u skladu s evropskim smjernicama. Odmah nakon Kipra nalazi se Hrvatska, gdje je 97,3% voda za kupanje u skladu s evropskim smjernicama. Slijede Malta (95,4%), Grčka (94,2%) i Irska (90,1%). EU ima više od 21 000 lokacija za kupanje, od kojih su 70% kupališta na morskoj obali. U izvještaju Agencije se ukazuje da je kvalitet vode generalno zadovoljavajući, ali da je, ipak, na nižem nivou nego godinu dana ranije.

Do 2060. Svaki treći starac

Skoro trećina Evropljana imaće 2060. godine više od 65 godina, pokazali su podaci Eurostata. Eurostat starenje stanovništva objašnjava "relativno slabim natalitetom i sve većim brojem ljudi koji dožive duboku starost". Evropska unija, koja je početkom 2010. imala 501 milion stanovnika, trebala bi oko 2040. da dosegne vrhunac od 526 miliona, nakon čega će se stanovništvo postepeno smanjivati do 517 miliona 2060. godine, navodi Eurostat.

Što je dijetetski proizvod?

Evropska komisija odlučila je da primora industriju dijetetskih proizvoda da obezbijede naučne dokaze da oni nijesu štetni za određenu populaciju kako bi ih ubuduće mogla prodavati. Prijedlogom uredbe, koju moraju usvojiti članice i Evropski parlament, želi se stati na kraj prevarama u tom sektoru. Tržište dijetetskim proizvodima, od proteinskih pločica i pića za sportiste do džemova za dijabetičare

i hrane za trudnice zadnjih se trideset godina jako razvilo, donoseći velike profite industriji. Ta proizvodnja i promet do sada nije bila regulisana na nivou Unije. Ako uredba bude usvojena, industrija će morati dokazati svoje tvrdnje, poput onih da određeni prizvodi ne podižu nivo šećera u krvi. Osim toga, s etiketa će nestati naziv "dijetetski".

Lakše do alimentacije

Propisi koji su počeli da važe krajem juna omogućuje djeci u EU bržu isplatu alimentacije u slučaju razvoda njihovih roditelja.

Po podacima EK, u Uniji postoji 16 miliona međunarodnih bračnih parova, pri čemu se milion svake godine razvede. Po novim propisima, odluka o obavezi plaćanja alimentacije donešena u jednoj državi članici vrijedi u drugim članicama, bez ikakve dodatne procedure.

Bivši pušači su nezaustavljeni

"Bivši pušači su nezaustavljeni" slogan je nove evropske kampanje protiv pušenja koju je pokrenuo komesar za zdravlje i zaštitu potrošača

John Dalli. Po podacima EK, duvan godišnje uzrokuje više od 650.000 smrtnih slučajeva u EU, a puši svaki treći punoljetni građanin. Nova trogodišnja kampanja koncentrisaće se na pozitivne rezultate prestanka pušenja o čemu će svjedočiti bivši pušači u reklamama, društvenim medijima na internetu, različitim događajima... Kampanja je prvenstveno namijenjena pušačima u dobi od 25 do 34 godine.

Što piše u Deklaraciji parlamentarnog Odbora za stabilizaciju i pridruživanje EU i Crne Gore

Još nijeste ulovili dovoljno krupnih riba

Dostignuća u istragama, krivičnim gonjenjima i pravosudnim presudama u slučajevima korupcije i organizovanog kriminala u Crnoj Gori su poboljšana, ali nedovoljno, posebno u slučajevima koji se tiču visokih zvaničnika, uglavnom zbog neefikasnosti u primjeni zakona. To se navodi u Deklaraciji i Preporukama institucijama u Crnoj Gori i Evropskoj uniji koje je konsenzusom usvojio parlamentarni Odbor za stabilizaciju i pridruživanje Evropske unije i Crne Gore na svojoj drugoj sjednici održanoj 17. i 18. maja u Podgorici. Sastankom crno-

„Odbor poziva sve političke partije da bez daljeg odlaganja postignu konsenzus o nacrtu izbornog zakona, u skladu sa preporukama OEBS/ODIHR-a i Venecijanske komisije”, piše u Deklaraciji. Odbor je, takođe, pozdravio napredak u radu Skupštine i pozvao na veću internu raspodjelu budžetskih i ljudskih resursa kako bi se svim poslanicima i službi Skupštine omogućili bolji finansijski i tehnički uslovi rada.

Notirano je pravovremeno donošenje Akcionog plana za jačanje zakonodavne i kontrolne uloge Skupštine Crne Gore. „Ohrabruje dalje jačanje zakonodavne i kontrolne funkcije Skupštine uključujući saslušanja i druge kontrolne mehanizme. Odbor pozdravlja formiranje Radne grupe koja treba da poboljša poslovničku proceduru, posebno u pogledu zastupljenosti opozicionih inicijativa i prijedloga”, piše u Deklaraciji i Preporukama.

Odbor je pozvao Skupštinu da „hitno i značajno pojača“ svoje kapacitete kada su u pitanju zadaci ocjenjivanja da li su prijedlozi zakona koji dolaze iz Vlade u skladu sa pravom EU i podstakao EK da obezbijedi potrebnu tehničku pomoć po ovom pitanju u okviru instrumenata prepristupne pomoći, ali i Vladu da zakonodavni proces učini transparentnijim i dostupnim javnosti.

U Deklaraciji je pozdravljeno konstituisanje Savjeta za saradnju Vlade i nevladinih organizacija, zatim izrada Memoranduma između Skupštine Crne Gore i mreže nevladinih organizacija na polju demokratizacije i ljudskih prava, i ocijenjeno da rad Nacionalnog savjeta za evropske integracije treba da bude ojačan.

Istaknuta je važnost vladavine prava za razvoj države, sa pozitivnim pogledom na pojačanu aktivnost u pripremanju i usvajanju neophodnih zakona, ali i naglašen ključni značaj pune prim-

Vlada da ne krije akte o privatizaciji

U deklaraciji se ističe da se Zakon o slobodnom pristupu informacijama sprovodi uz teškoće, posebno kada je u pitanju obezbeđivanje dokumenata koji bi mogli biti dokaz korupcije u oblasti privatizacije i javnih nabavki. „Odbor poziva Vladu i organe lokalne samouprave da olakšaju pristup relevantnim podacima; poziva državne organe da se uzdrže od pritiska na one nevladine i neprofitne organizacije i aktere civilnog društva u cjelini, koji istražuju slučajeve korupcije i organizovanog kriminala, i obavljaju uloge čuvara”, navodi se u Deklaraciji.

gorskih i evropskih parlamentaraca, kojem su prisustvovali zamjenik generalnog direktorata za proširenje Stefano Sanino, šef delegacije EU u Crnoj Gori Leopold Maurer i šef crnogorske diplomatičke Milan Roćen, predsjedavali su Eduard Kukan i Ranko Krivokapić.

U 18 tačaka Deklaracije i Preporuka, navodi se da Parlamentarni odbor pozdravlja činjenicu da je proces uspostavljanja pravnog i ustavnog okvira skoro okončan i konstatuje potrebu tjesne saradnje svih političkih subjekata, kako bi se proces okončao.

Razmislite o vlasništvu u energetskom sektoru

Odbor je pozdravio mjere za razvoj ekonomije sa niskom emisijom ugljenika, razvojem velikog hidroenergetskog i termoenergetskog potencijala zemlje i drugih obnovljivih izvora energije, koji će doprinijeti osiguravanju domaćih potreba, pa čak predstavljati i resurs za izvoz. "Odbor upozorava na rizike koji velike brane mogu imati na životnu sredinu; poziva na odgovarajuće i transparentne procjene kada je u pitanju životna sredina i ulaganje u energetiku, uključujući „ekološki bolju opciju“ i javne konsultacije sa nevladinim sektorom prije odluka o pokretanju investicija i poziva Vladu na pažljivo donošenje odluka o izmenama vlasništva u energetskom sektoru“, piše u Deklaraciji.

jene novih zakona. Odbor je pozvao crnogorske vlasti da u potpunosti i u svim oblastima primijene odredbe o službenim jezicima u upotrebi, a posebno u obrazovanju u sljedećoj školskoj godini. Takođe, konstatovan je „određeni napredak“ u reformi pravosuđa, što se pokazalo kroz usvajanje značajnih izmjena Zakonika o krivičnom postupku, te povećanje raspoloživih ljudskih resursa i smanjenje neriješenih sudskih predmeta, ali i upućen poziv na preispitivanje sistema i modela imenovanja sudija i tužilaca u skladu sa mišljenjem Venecijanske komisije dostavljenom na zahtjev Vlade.

Odbor je izrazio žaljenje što je odložena Parade ponosa i očekivanje da će vlasti, partije i sve institucije sačuvati otvoreno društvo, promovisati toleranciju i davati jednoglasnu podršku organizatorima Parade ponosa i obezbijediti da se održi uz garantovanje bezbjednosti svim učesnicima.

Odbor je pohvalio saradnju Crne Gore sa susjedima i prepoznao važnost jačanja parlamentarne dimenzije regionalne saradnje. U deklaraciji i preporukama se dalje poziva Vlada

da obezbijedi okruženje za značajniji napredak konkurentnosti ekonomije, monitoring sprovodenja ugovora o privatizaciji, osiguravanje transparentnosti u pružanju državne pomoći i usvajanje boljeg i jednostavnijeg uređenja poslovnog okruženja, a posebno olakšavanje funkcionisanja malih i srednjih preduzeća.

"Odbor konstatiše značajnu ulogu koju turizam ima u privredi i njegov potencijal da do prinese razvoju zemlje; naglašava, međutim, određene slabosti u ovom sektoru, i poziva Vladu da preduzme dalje korake u postizanju optimalnog balansa između valorizacije masovnog i elitnog turizma, revitalizaciji ruralnog područja, povezivanju turizma i poljoprivrede, unaprijeđenju infrastrukture, zaštiti prirode, efikasnom upravljanju otpadom; ističe značaj povećanja obima poljoprivredne proizvodnje uz adekvatnu podršku razvoju sela, sa posebnim akcentom na organsku proizvodnju i stočni fond“, piše u Deklaraciji i Preporukama ovog Odbora. V.Z.

Što je sa nezavisnošću i finansijama javnog servisa

Odbor, kako se navodi, priznaje korake crnogorske Vlade ka osiguravanju slobode izražavanja u medijima, kroz Prijedlog zakona o elektronskim medijima i dopunu Krivičnog zakonika, naročito putem dekriminalizacije klevete. »Ali, odbor poziva na energično i brzo djelovanje kako bi se osigurala nezavisnost i profesionalnost medija, posebno obezbjeđivanje nezavisnosti i jačanje kapaciteta za objektivan rad javnog servisa, kao i povećanje transparentnosti u njegovom finansijskom radu«, navodi se u zajedničkoj Deklaraciji crnogorskih i evropskih parlamentaraca. Odbor je naglasio da slučajevi zastrašivanja i fizičkog nasilja nad novinarima, kao i nad aktivistima civilnog društva, moraju biti u potpunosti istraženi i procesuirani gdje je to moguće.

Demokratija kroz teoriju i praksu

Svečanim uručenjem diploma 12.juna 2011, uspješno je završena XVII generacija Škole demokratije, u organizaciji Centra za građansko obrazovanje (CGO), a uz podršku fondacije Friedrich Ebert (FES). Polaznicima Škole diplome su uručili prof.dr **Radovan Radonjić** voditelj Škole, **Daliborka Uljarević**, izvršna direktorka CGO-a i **Ivana Račić** koordinatorka programa FES-a. Tokom 4 mjeseca aktivnog učenja i rada, 30 polaznika/ca je uspješno savladalo program Škole. Program Škole demokratije osmišljen je na način da pruži priliku, društveno aktivnim građanima/kama koji lično žele da doprinesu razvoju demokratije u Crnoj Gori da prošire, upotpune i usavrše znanja, kroz predavanja uglednih profesora i stručnjaka iz različitih akademskih i drugih institucija i organizacija, zemlje i inostranstva. Pored znanja i iskustva, polaznici su stekli i prijateljstva koja će zasigurno trajati, jer to i jeste jedan od glavnih ciljeva organizatora Škole.

Diplome su dobili: **Andrea Mitrović**, **Ana Rutović**, **Bojana Šćekić**, **Bojan Veljović**, **Bojana Vujošević**, **Dejan Dedović**, **Denis Martinović**, **Dimitrije Šofranac**, **Edmir Kalač**, **Ida Kolinović**, **Jasmina Guberinić**, **Jelena Leković**, **Jovana Živković**, **Maja Radonjić**, **Mersiha Rastoder**, **Mijat Tomić**, **Miroslav Drobnjak**, **Milena Nikić**, **Miodrag Radulović**, **Nataša Perošević**, **Nenad Nišavić**, **Radoš Mušović**, **Sanja Bulatović**, **Stefan Adžić**, **Stevan Zicer**, **Svetlana Kumburović**, **Tamara Milaš**, **Vesna Brajović**, **Vesna Ročenović**, **Vladimir Obradović**. Naredna generacije Škole planirana je od septembra 2011.

Civilno društvo važno u promociji građanstva

U Briselu je od 14. do 17. juna 2011. organizovana studijska posjeta na temu "Uloga organizacija civilnog društva u promociji aktivnog građanstva", koja je okupila učesnike oko 40 učesnika iz država zapadnog Balkana, Turske i Islanda, a u okviru program P2P. Ovaj program Evropske komisije ima za cilj da pojedincima i organizacijama iz zemalja koje su u različitim fazama prisupanja EU pruži direktnu mogućnost upoznavanja institucija EU, kao i relevantnih platformi organizacija civilnog društva na nivou EU.

Kroz ovu studijsku posjetu učesnici su raspravljali o aktivnom građanstvu, sa fokusom na građansko obrazovanje, razvoj zajednice i volonterizam, ali i istraživali okvire umrežavanja svojih organizacija. Ispred Centra za građansko obrazovanje (CGO) učestvovala je **Milica Milonjić**, saradnica na programima.

Završen Ciklus predavanja o Herbertu Markuzeu

Centar za građansko obrazovanje (CGO) imao je zadovoljstvo da realizuje Ciklus predavanja o Herbertu Markuzeu, projekat u okviru obrazovnog programa – „Savremene tendencije kritičke misli“. Od 24. februara do 3. juna 2011, četvrtkom u 19h30 u prostorijama CGO-a okupljala se nesvakidašnja grupa znatiželjnih entuzijasta zainteresovana za djela filozofa, sociologa, političkog teoretičara i člana čuvenog Frankfurtskog Instituta za društvena istraživanja Herberta Markuzea, kroz koja ih je vodio kreator ciklusa doc. dr **Filip Kovačević**, profesor na Univerzitetu Crne Gore i autor knjige o psihanalizi i kritičkoj teoriji „Liberating Oedipus?“.

Ovaj više nego uspješan eksperimentalni program je bio volonterski poduhvat u kojem je profesor Kovačević volontirao svoje znanje i stručnost, CGO svoje prostorije i organizacione kapacitete, a polaznici/ce svoju radoznalost i slobodno vrijeme, jer ono što smo prepoznali kao potrebu naše akademske sredine i društva u cjelini ne mora uvjek korespondirati sa donatorskim prioritetima. U pripremi je izdanje "Markuze u Podgorici" koje će sadržavati ključna mesta predavanja i diskusija koje je profesor Kovačević održao tokom ovog ciklusa. Naredni ciklus u okviru ovog obrazovnog programa planiran je za februar 2012. godine.

Novi fokusi na zapadni Balkan

U Sarajevu je od 12. do 15. juna, 2011. u organizaciji Centra za transatlanske odnose Univerziteta John Hopkins (SAIS) i Američko-bosanske fondacije, održana međunarodna konferencija pod nazivom „Zapadni Balkan: napredak, stagnacija ili regresija?“. S obzirom da su ove institucije–organizatori, aktivno sudjelovale u naporima za izgradnju čvršćih veza na svim nivoima između SAD-a, Evropske unije i Zapadnog Balkana, cilj konferencije bio je da osnaži takve napore i da pokrene dalje aktivnosti u Vašingtonu i Briselu, sa nizom zvaničnika i predstavnika civilnog društva. Tokom tri dana, veliki broj uglednih stručnjaka iz SAD, EU i zapadnog Balkana su imali svoja izlaganja u različitim tematskim sesijama. Učesnicima se, između ostalih, obratio i **Philip Gordon**, pomoćnik američkog Državnog sekretara za evropske i evroazijske poslove. U okviru sesije „Pozicioniranje civilnog društva, perspektive civilnog društva u odnosu na vlade, reforme unutar EU i proces pristupanja“, izlaganje je imala i **Daliborka Uljarević**, izvršna direktorka CGO-a.

Političkim obrazovanjem ka demokratskoj tranziciji

U Beogradu je od 7. do 9. Juna, 2011. održana regionalna konferencija na temu „Političko obrazovanje u demokratskoj tranziciji – izazovi i rezultati 15 godina političkog obrazovanja u Srbiji“, kojim je i sama fondacija Friedrich Ebert (FES) proslavila 15 godina neprekidnog prisustva i rada u regionu. Konferenciju su otvorili **Boris Tadić**, predsjednik Republike Srbije; **Michael Ehrke**, direktor Regionalne kancelarije FES-a; **NJ.E. Wolfram Maas**, Ambasador Republike Njemačke u Srbiji i **Stefan Dehnert**, predstavnik centrale FES-a. U okviru niza sesija različitim aspektima i uticajima političkog obrazovanja govorili su lideri civilnog sektora iz Srbije, ali i regionala, kao i predstavnici političkih partija koje dijele vrijednosti za koje se FES zalaže. Svoje izlaganje na ovoj konferenciji imala je i **Daliborka Uljarević**, izvršna direktorka CGO-a kao jedina predstavnica iz Crne Gore čime je i CGO prepoznat kao najreferentnija organizacija u zemlji posvećena političkom obrazovanju i demokratskoj tranziciji.

Upoznavanje EU

Kao najbolji polaznici Škole evropskih integracija – X generacija **Milica Dragojević**, **Ana Bogačević**, **Miloš Žižić** i **Miloš Žarković** su boravili u Briselu od 6. do 9. juna, 2011. Tom prilikom oni su posjetili Evropsku komisiju, Evropski parlament, Evropski ekonomski i socijalni savjet, kao i nezavisne institucije koje se bave lobiranjem u Briselu. Program realizuju Centar za građansko obrazovanje (CGO), Centar za razvoj nevladinih organizacija (CRNVO) i Evropski pokret u Crnoj Gori (EPuCG), uz podršku fondacija Institut za otvoreno društvo, predstavništvo u Crnoj Gori.

Call for Applications Graduate Schools and Doctoral Programs Grants

University of Verona, Italy

In order to be able to apply for admissions to Graduate Schools and/or Doctoral Programs, any applicant (regardless of age or nationality) must be in possession of either a Laurea Specialistica/Magistrale or a Laurea Degree (Vecchio Ordinamento) released by an Italian university. Also, students with a foreign Master's Degree (Master of Science or Master of Arts) or an equivalent Master of Science-level degree that in their country grants access to a Ph.D. program are eligible. Applicants who will qualify for their degree within and not after the beginning date of Doctoral Programs (1st January 2012) will also be able to apply.

The amount granted for a scholarship is 13.638,47 per year (gross) and will be increased in situations stipulated by law and it is exempted from IRE (personal income tax). The scholarship will be granted for the entire duration of the Doctoral program (three years) and the instalments will be paid monthly on the 30th day of each month. The scholarship will be increased of 50% during authorised study periods abroad. Should the student be suspended or excluded from the Doctoral Program, the scholarship will be granted just for the period in which he/ she attended it. Scholarships will be granted on the basis of the order of the respective rankings.

Deadline: 31 August, 2011.

More information available on <http://www.sdsim.univr.it/sdol/main?ent=iniziativa&id=3786>

Izdavač: Centar za građansko obrazovanje (CGO)
EIC Bilten - Evropski puls - je elektronski časopis koji izlazi uz podršku fondacije Friedrich Ebert. Zaveden je u Ministarstvu kulture pod rednim brojem 578.
Urednik: Vladan Žugić
Uređivački kolegijum: mr Vera Šćepanović, Daliborka Uljarević,
mr Vladimir Pavićević, mr Dragan Stojović, mr Vladimir Vučinić, Petar Đukanović
Prevod i lektura: CGO
Art direktor: Ilija Perić
Ilustratorka: Dragana Koprivica
Produkcija: identity & promotion

Adresa redakcije: Njegoševa 36/
Tel/fax: +382 20 665 112, 665 327
ep@cgo-cce.org, info@cgo-cce.org

Evropski puls možete preuzeti svakog posljednjeg petka u mjesecu na sajtu www.cgo-cce.org